

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการศึกษาวิชาการใช้ห้องสมุด "หส 011" ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยได้กำหนดแนวเหตุผลไว้ว่า

ก. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยเอกชนที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด "หส 011" ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทักษะในการใช้ห้องสมุดวิทยาลัยดีกว่าผู้ไม่เคยเรียน

ข. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยเอกชนที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด "หส 011" ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเจตคติต่อห้องสมุด บรรณารักษ์ และการใช้ห้องสมุด ก็ดีกว่าผู้ไม่เคยเรียน

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 453 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้เคยเรียนวิชา "หส 011" มาแล้ว 99 คน ส่วนอีก 354 คน เป็นผู้ไม่เคยเรียนวิชานี้มาก่อน เมื่อเทียบอัตราส่วนระหว่างผู้เคยเรียนและไม่เคยเรียนแล้ว จะเห็นว่า มีประมาณ 1 : 3.5 สำหรับผู้ไม่เคยเรียนวิชา "หส 011" นั้น ปรากฏว่าได้เคยเรียนรู้การวิชาการใช้ห้องสมุดด้วยวิธีการต่าง ๆ กันมาบ้างแล้ว วิธีการที่นักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้เกี่ยวกับห้องสมุด คือ การเรียนแทรกในวิชาหลัก เช่น ภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ การนำชมห้องสมุดโดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้อธิบาย ชม ฟัง จากสื่อทัศนวัสดุ และรับแจกเอกสารคู่มือการวิชาการใช้ห้องสมุด

จากการศึกษาทักษะการวิชาการใช้ห้องสมุดอันได้แก่ ทักษะการสืบค้นรายการ บรรณานุกรม วารสาร และครรชนวารสาร ตลอดจนครรชนหนังสือพิมพ์ ปรากฏว่านักศึกษาที่เคยเรียนวิชา "หส 011" มาก่อนสามารถทำแบบทดสอบวัดทักษะการสืบค้นรายการถูกโดยเฉลี่ย 4 ข้อ จาก 7 ข้อ ขณะที่ผู้ไม่เคยเรียนทำได้ถูกโดยเฉลี่ย 3 ข้อ อย่างไรก็ตามจากการ

ทดสอบความแตกต่างของทักษะระหว่างกลุ่ม ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องนี้ (P > .05) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มไม่เคยเรียนนั้น แม้จะไม่เคยเรียนวิชา "หล 011" แต่ก็เคยเรียนรูการไรของสมมุคมาโดยวิธีต่าง ๆ กัน จึงทำให้นักศึกษารูจักกับตรรายการพอสมควร

อย่างไรก็ตามผลการทดสอบทักษะการไรคูมีขอวคนอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นว่า แม้นักศึกษาทั้งสองกลุ่มจะรูจักกับตรรายการ แต่นักศึกษาก็ยังไม่สามารถไรบัตริได้ถูกประเภท และเมื่อพิจารณาถึง การค้นชื่อหนังสือภาษาอังกฤษจากบัตริรายการภาษาอังกฤษแล้ว ยังพบว่า นักศึกษาไม่ทราบกฎเกณฑ์การ เรียงบัตริชื่อหนังสือตามตัวอักษร ซึ่งหมายถึงว่าแม้นักศึกษา จะทราบชื่อหนังสือที่ต้องการ และไปคนที่พบบัตริรายการแล้ว นักศึกษาก็จะไม่พบบัตริที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้ไม่สามารถหาหนังสือที่ต้องการได้ ทั้งนี้จึง เป็นไปไควว่านักศึกษาคือเคยเรียนวิชา การไรของสมมุค "หล 011" มาแล้วมีความรู้เรื่องบัตริรายการในระดับเดียวกับผู้ไม่เคยเรียน ก็อาจมีปัญหาคารไรบัตริรายการ ไม่ถูกประเภทเช่นเดียวกับผู้ไม่เคยเรียนเช่นกัน และจากผล การทดสอบการ เลือกรไบัตริได้ถูกประเภท พบว่านักศึกษารูจักกับตรผู้แต่งดีกว่าบัตริประเภทอื่น แต่ยังมีสับสนระหว่างบัตริ เรื่อง กับบัตริชื่อเรื่อง ผลการทดสอบยัง แสดงว่านักศึกษามีความรู้ อย่างดีในการพิจารณาความทันสมัยของหนังสือ แต่เป็นที่น่าสัง เกตเมื่อปรากฏว่ายังมีนักศึกษาคำนวน หนึ่ง (ร้อยละ 33.3) ไม่ทราบว่า เลขหมู่ในบัตริรายการจะนำนักศึกษ ไปพบหนังสือที่ต้องการ บนชั้น อาจเป็นไควว่านักศึกษาคำนวนนี้ไม่เคยไรบัตริรายการหาหนังสือที่ต้องการ

ในเรื่องการไรคูมีขอวคนอื่นประเภทอื่น ๆ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ามีนักศึกษ วิทยาลัยเอกชนเพียงครั้งหนึ่ง ที่รูจักกับรรณานุกรม และการเลือกรไบัตริรรณานุกรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการเขียนรายงาน แมว่านักศึกษาคำนวนร้อยละ 60 จะรูจักวารสารและวิธี ตรวจสอบรายชื่อจากบัตริทะเบียนวารสาร ก็ยังพบว่ามีนักศึกษเพียงร้อยละ 42 ที่รูจัก ไรครรชนวารสาร และยังเป็นที่น่าวิตกเมื่อพบว่ามีนักศึกษสาขาวิชาธุรกิจเพียงร้อยละ 26 ที่ทราบว่า จะไรประโยชน์จากส่วนใดของครรชนวารสาร เพื่อนำไปยังวารสารที่ต้องการได้ อย่างรวดเร็ว และร้อยละ 52.5 ของนักศึกษาทราบว่าการไรครรชนหนังสือพิมพ์จะช่วยให้ ทราบเหตุการณ์ปัจจุบันได้

จากการทดสอบความแตกต่างของทักษะระหว่างกลุ่มผู้เคยและไม่เคยเรียนวิชา "ทส 011" ในเรื่องการใช้บรรณานุกรม วารสาร และกรณีวารสาร ตลอดจนกรณีหนังสือพิมพ์ พบว่ากลุ่มเคยเรียนวิชา "ทส 011" มีทักษะการใช้คู่มือดังกล่าวไม่แตกต่างจากผู้ไม่เคยเรียนวิชา "ทส 011" เช่นกัน อาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มไม่เคยเรียนวิชา "ทส 011" ได้เรียนการใช้ห้องสมุดโดยวิธีอื่น ๆ มาแล้วทั้งสิ้น ก่อนเข้าศึกษาในชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยเอกชน

สำหรับเจตนคติของนักศึกษาต่อเรื่องต่าง ๆ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าในด้านการเห็นความสำคัญของห้องสมุดและบริการที่เอื้อต่อการใช้ห้องสมุด ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ของห้องสมุด แต่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจความสำคัญและบทบาทที่แท้จริงของห้องสมุด โดยมองเพียงแต่ว่าห้องสมุดคือสถานที่สำหรับเก็บรักษาหนังสือ ซึ่งความจริงแล้วบทบาทของห้องสมุดวิทยาลัยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา การเรียน การสอน มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าตัวคณาจารย์ ห้องสมุดจึงมิใช่เป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งของสภาวะการศึกษาเท่านั้น

สำหรับเจตนคติของนักศึกษาต่อทรัพยากรในห้องสมุดของวิทยาลัย ตามความเห็นของนักศึกษาเห็นว่าเนื้อหาของหนังสืออ่านประกอบวิชาต่าง ๆ สอดคล้องกับวิชาที่เรียน ทรัพยากรของห้องสมุดเป็นประโยชน์ในการเสริมและขยายเนื้อหาในสาขาวิชาที่เรียนและมีเนื้อหาทันสมัยพอควร มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ของนักศึกษา โดยความคิดเห็นที่แสดงออกต่อเรื่องดังกล่าวข้างต้นอยู่ในระดับปานกลาง แต่จากการวัดเจตนคติถึงปริมาณตำราเรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ ปรากฏว่านักศึกษาเห็นว่าตำราเรียนมีปริมาณไม่เพียงพอแก่การใช้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเมื่อวัดเจตนคติของนักศึกษาต่อทรัพยากรโดยพิจารณาจากทรัพยากรในเชิงคุณภาพปรากฏว่านักศึกษามีความพอใจ และเห็นด้วย แต่เมื่อสอบถามเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากรของห้องสมุดวิทยาลัยในเชิงปริมาณปรากฏว่านักศึกษาไม่เห็นด้วย

ในเรื่องของการมีตำราและวารสารที่เป็นภาษาไทย นักศึกษาเห็นด้วยระดับปานกลางว่าตำราและวารสารภาษาไทยช่วยให้เกิดประโยชน์แก่การอ่านและการเข้าใจใ้ดียิ่งขึ้น เจตนคติปานกลางต่อเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักศึกษาไม่ได้คาดหวังว่าหนังสือจะต้องเป็นภาษาไทย อาจเป็นภาษาอังกฤษก็ได้ ขอเพียงแต่ให้เสริมเนื้อหาวิชาที่เรียนเท่านั้น

สำหรับเจตนคติของนักศึกษาตบบริการของห้องสมุดวิทยาลัยเอกชน นักศึกษาเห็นว่าในการยืมคืนหนังสือ นักศึกษาต้องเสียเวลาคอยนาน โดยกลุ่มเคยเรียนวิชา "ทส 011" มีเจตนคติดีกว่ากลุ่มไม่เคยเรียน ซึ่งอาจเป็นผลจากการทราบขั้นตอนยืมคืนระหว่างเรียนวิชา "ทส 011" จึงใช้เวลายืม-คืนน้อยกว่ากลุ่มไม่เคยเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ว่าเมื่อนักศึกษาต้องการหนังสือจะพบหนังสือที่ต้องการ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเรื่องนี้อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น หนังสือมีจำนวนน้อยเล่ม เป็นสัดส่วนที่ไม่เหมาะสมกับจำนวนผู้ใช้ทำให้มีนักศึกษาใช้มาก หรืออาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานของห้องสมุด เช่น ไม่นำหนังสือชั้นชั้นเข้าที่อย่างรวดเร็ว ทำให้นักศึกษาหาหนังสือไม่พบในที่ที่ควรเป็น หรืออาจเป็นผลมาจากการขาดทักษะในการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาเองก็เป็นได้

เมื่อทอ้งใช้บริการตอบคำถามเพื่อช่วยการค้นคว้า นักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าบริการตอบคำถามช่วยให้พบเอกสารที่ตรงกับความต้องการได้ค่อนข้างน้อย ซึ่งอาจเป็นผลจากการขาดบุคลากรของห้องสมุด หรือบุคลากรที่มีอยู่ยังไม่มีความเพียงพอ หรือถ้าจะพิจารณาในค่านของนักศึกษาอาจเป็นไปได้ว่านักศึกษจำนวนมากยังขาดทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยค้นและไม่คุ้นเคยกับสถานที่ซึ่งมักสอบถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ตัวต่อตัว เพื่อช่วยการค้น ทำให้บุคลากรต้องสิ้นเปลืองเวลากับนักศึกษาจำนวนมาก และเวลาที่ใช้จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนผู้ขาดทักษะการใช้ห้องสมุด อย่างไรก็ตามนักศึกษามีความเห็นว่าการนำเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีอยู่ค่อนข้างจำกัด

สำหรับเจตนคติของนักศึกษาตบบรรณารักษ์และความช่วยเหลือที่บรรณารักษ์ได้ให้แก่ผู้ใช้ นักศึกษาเห็นว่าบรรณารักษ์เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ใช้และทรัพยากร บรรณารักษ์มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใช้พอสมควร แต่นักศึกษาทั้งสองกลุ่มก็รู้สึกไม่สะดวกใจเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและการคืนหนังสือ และมีความเห็นว่าบรรณารักษ์ของสมุดวิทยาลัยเอกชนมีบทบาทปานกลางในการแนะนำให้นักศึกษารูจักหนังสือวารสาร และเอกสารประเภทอื่น ๆ ให้มากขึ้น รวมถึงความตั้งใจ รับผิดชอบจัดหาข้อมูลให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้เป็นส่วนใหญ่

สิ่งที่นักศึกษาไม่เห็นด้วยคือในกรณีที่ห้องสมุดไม่มีหนังสือที่ต้องการ บรรณารักษ์จะ
 ทักทอยืมจากห้องสมุดอื่นให้ ซึ่งพบว่านักศึกษามีเจตนาคิดว่าในเรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่าบรรณารักษ์
 วิทยาลัยเอกชนมีบริการแลกเปลี่ยนสารนิเทศระหว่างห้องสมุดในระดับน้อยมาก ซึ่งยังไม่อาจ
 สนองความต้องการของผู้ใช้ได้เต็มที่ อย่างไรก็ตามนักศึกษาทั้งสองกลุ่มเห็นพ้องกันว่าถ้าได้เรียน
 รู้การใช้ห้องสมุดอย่างถูกวิธี จะช่วยให้ตนขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์น้อยลง สิ่งที่นำ
 สังกะในส่วนของบรรณารักษ์คือนักศึกษาไม่เคยเรียนมีเจตนาคิดว่า ในเรื่องบรรณารักษ์ให้
 เอกสารและข้อมูลที่ต้องการ เป็นส่วนใหญ่ ส่วนกลุ่มผู้ไม่เคยเรียนมีเจตนาคิดว่ามากในเรื่อง
 มนุษยสัมพันธ์ของบรรณารักษ์

สำหรับเจตนาคิดของนักศึกษาต่อการใช้ห้องสมุดของวิทยาลัยในค่านเวลา นักศึกษา
 เห็นว่าเวลาเปิด-ปิดทำการของห้องสมุดสะดวกสำหรับการมาใช้ในระดับปานกลาง และ
 หลังจากการเรียนแล้วนักศึกษายังมีเวลาเข้าใช้ห้องสมุดอีก

ในกานอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ พบว่านักศึกษาทั้งสองกลุ่มเห็นว่าห้องสมุดอยู่
 ในที่ที่เข้าใช้ได้สะดวก มีความสงบเงียบ มีการถ่ายเทอากาศดี การจัดเนื้อที่ภายในห้องสมุด
 เป็นสัดส่วนจำนวนเนื้อที่หนึ่งอันมีเพียงพอ โดยความเห็นในเรื่องอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์
 ทุกเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง

จากการสอบถามเรื่องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดและคู่มือช่วยค้น พบว่านักศึกษา
 เห็นว่าการถามบรรณารักษ์จะช่วยให้พบหนังสือเร็วกว่าการค้นด้วยตัวเอง และพบว่านักศึกษา
 ค่อนข้างมีปัญหาในการใช้ห้องสมุด เนื่องจากขาดทักษะการใช้คู่มือช่วยค้น เช่น มีทรายการ
 ครอบงำวารสาร นักศึกษาได้ยอมรับว่าส่วนหนึ่งของปัญหาในการใช้ห้องสมุดของตนคือการขาด
 ทักษะการใช้มีทรายการและครอบงำวารสาร กล่าวคือ เมื่อต้องใช้มีทรายการ นักศึกษาทั้งสอง
 กลุ่มยอมรับว่าบางครั้งไม่ทราบว่าจะใช้ประโยชน์จากส่วนใดของมีทรายการ เพื่อค้นหนังสือที่ตอง-
 การ และมีความเห็นว่าความรู้และประสบการณ์การใช้คู่มือช่วยค้นในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 ยังไม่ช่วยให้ นักศึกษาใช้ห้องสมุดของวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นถ้าได้เรียนรู้การใช้
 ห้องสมุดของตนเองอย่างถูกวิธี จะช่วยให้นักศึกษามีทักษะการใช้ห้องสมุดดีขึ้น

จึงอาจสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ว่าการ เรียนวิชาการใช้ห้องสมุด "ทศ 011" ให้สอดคล้องทักษะการใช้ห้องสมุดและเจตนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยเอกชน ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือผู้ที่เคยเรียนและไม่เคยเรียนวิชาดังกล่าวมีทักษะการใช้คู่มือช่วยค้น และเจตนคติต่อห้องสมุด บรรณารักษ์ และการใช้ห้องสมุดวิทยาลัยเอกชน ในระดับใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่ตรงกับแนวเหตุผลที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ที่ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยเอกชน ที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด "ทศ 011" ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทักษะในการใช้ห้องสมุดมีเจตนคติต่อห้องสมุด บรรณารักษ์ และการใช้ห้องสมุดดีกว่าผู้ไม่เคยเรียน การที่ผลการวิจัยไม่สนับสนุนแนวเหตุผลดังกล่าว อาจเป็นผลสืบเนื่องจากการที่นักศึกษากลุ่มไม่เคยเรียนวิชา "ทศ 011" ล้วนเคยเรียนการใช้ห้องสมุดมาแล้วทั้งสิ้น โดยวิธีใดวิธีหนึ่งคือ การนำชมห้องสมุดโดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้อธิบายการเรียนแทรกในวิชาหลัก เช่น ภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ การรับแจกเอกสารคู่มือการใช้ห้องสมุด และการ ชม ฟัง จากสื่อทัศนวัสดุ

อย่างไรก็ตาม ผลการทดสอบการใช้คู่มือช่วยค้นแสดงให้เห็นว่าความรู้และทักษะการใช้ห้องสมุดที่นักศึกษาเคยได้รับมาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังไม่เอื้อให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ใช้คู่มือช่วยค้นในห้องสมุดวิทยาลัยเอกชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะยังขาดความรู้และทักษะการใช้คู่มือช่วยค้นที่เหมาะสมกับห้องสมุดที่มีเนื้อหาทางธุรกิจของวิทยาลัยเอกชน ดังนั้นวิทยาลัยเอกชนจึงควรถือเป็นหน้าที่ที่จะการสอนทักษะการใช้คู่มือช่วยค้นที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้สิ่งพิมพ์ในห้องสมุดของวิทยาลัยฯ ให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 อย่างมีระบบมากขึ้น การแจกเอกสารคู่มือการใช้ห้องสมุดเพียงอย่างเดียวหรือการฟังการแนะนำห้องสมุดในเวลาอันสั้น ทั้งที่วิทยาลัยส่วนหนึ่งจัดทำอยู่ จึงไม่ส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการใช้ห้องสมุดวิทยาลัยเอกชนแต่อย่างใด

การนำผลการวิจัยไปปฏิบัติและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเอกชน ยังขาดทักษะการใช้คู่มือช่วยค้น เช่น ทักษะการจำแนกประเภทของบัตรรายการ การใช้บัตรรายการ การใช้วารสารและบรรณานุกรม บรรณานุกรม และบรรณานุกรมหนังสือพิมพ์ และพบว่านักศึกษาเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ทราบว่าแสงหาข้อมูลได้จากแหล่งใด และโดยวิธีใดเพื่อให้บังเกิดประโยชน์ทางวิชาการแก่ตน สาเหตุของการขาดทักษะการค้นคว้าวิจัยดังกล่าวอาจเป็นผลมาจากการขาดความรู้และทักษะในการใช้ห้องสมุด ในขณะที่เมื่อเข้าศึกษาในวิทยาลัยเอกชน

วิทยาลัยบางแห่ง เพียงแค่แจกเอกสารคู่มือการไขของสมุดให้นักศึกษาของตนเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้จัดสอนการไขคู่มือช่วยกันหรือสิ่งพิมพ์ประเภทใด ๆ ให้นักศึกษา ทำให้ความรู้หรือทักษะที่เคยได้รับมาจากประสบการณ์เดิมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ได้รับการสานต่อ การที่นักศึกษาไม่ได้ใช้ทรัพยากรการจริง ๆ ในห้องสมุดขณะเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทำให้นักศึกษาไม่ทราบว่าจะใช้ประโยชน์จากส่วนใดของทรัพยากร และทรัพยากรที่จำแนกประเภทไว้มีประโยชน์อย่างไร ในเรื่องการค้นวารสารและใช้บรรณานุกรมวารสาร ถ้านักศึกษาเคยค้นโดยเดินดูตามชั้นวารสารก็จะใช้วิธีดังกล่าวกับห้องสมุดขนาดใหญ่ของวิทยาลัย ซึ่งนักศึกษาต้องเสียเวลามากในการค้นหาข้อมูลที่ต้องการ และการค้นคว้าวิธีดังกล่าว เป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง

ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการสอนการไขของสมุดในวิทยาลัยเอกชนอย่างมีระบบ แทนการแจกเอกสารคู่มือการไขของสมุดเพียงอย่างเดียว จะช่วยเสริมโยงความรู้ในการไขของสมุดของนักศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายให้เอื้อต่อการไขของสมุดวิทยาลัยเอกชนหรือห้องสมุดอุดมศึกษาอื่น ๆ ได้อย่างมีระบบมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการมีทักษะการไขของสมุดย่อมทำให้ผู้ใช้ของสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเกิดเจตคติที่ดีต่องานบริการและบรรณารักษ์ของวิทยาลัย ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงขอเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. จัดสอนการไขของสมุดให้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้วิธีต่อไปนี้

ก. จัดการปฐมนิเทศการไขของสมุดในวันปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้บรรยาย เนื้อหาที่บรรยายควรเป็นการแนะนำห้องสมุดของวิทยาลัย เช่น ที่ตั้ง แหล่งจัดเก็บวัสดุของสมุด และคู่มือช่วยกัน โดยไม่ให้เนื้อหาละเอียดเกินไปจนน่าเบื่อหน่าย การอธิบายควรใช้ร่วมกับการให้ชมภาพนิ่ง หรือเทปบันทึกภาพเนื้อหาสำคัญควรเน้นการปลูกฝังให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทที่ถูกต้องของห้องสมุด เช่น เหตุใดวิทยาลัยจึงต้องเตรียมห้องสมุดให้นักศึกษา และปลูกฝังความคิดให้นักศึกษาตระหนักว่าห้องสมุดวิทยาลัยเอกชนดำเนินการใดควรมองประมาณจากค่าเล่าเรียนของนักศึกษาเพียงสถานเดียว ทรัพยากรในห้องสมุดจึงควรได้รับการใช้อย่างคุ้มค่า ให้เห็นผลสำเร็จทางการศึกษาของผู้เข้าศึกษาในห้องสมุดเป็นประจำ บุคคลที่จะช่วยนักศึกษาได้มากที่สุดในเรื่องของห้องสมุด คือ บรรณารักษ์ แต่การช่วยเหลือตนเองของนักศึกษาเป็นเรื่องที่มาส่งเสริมที่สุด บรรณารักษ์สามารถใช้โอกาสนี้แนะนำคู่มือช่วยกันและวางพื้นฐานให้นักศึกษา

รู้จักการใช้ทางห้องสมุด ในขณะที่สื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ ที่นำมาประกอบการบรรยายต้องสื่อความหมายและแนวความคิดที่ถูกต้อง การปลูกฝังควม การบรรยายประกอบการใช้สื่อทัศนวัสดุควรใช้เวลาประมาณ 30 - 45 นาที และอาจตามด้วยการนำชมสถานที่ ทรัพยากรห้องสมุด และคู่มือช่วยคนเพื่อทบทวนเรื่องที่ได้ฟังบรรยายจบไป

อย่างไรก็ตามการสอนการใช้ห้องสมุดโดยการปฐมนิเทศและนำชมห้องสมุดเพียงอย่างเดียวย่อมให้ผลและประโยชน์แก่นักศึกษาในระดับหนึ่ง เนื่องจากเวลาสั้นเกินไปจึงช่วยเสริมทักษะการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้ได้อย่างกว้าง ๆ เท่านั้น ทั้งนี้วิทยาลัยจึงควรจัดการปฐมนิเทศรวมกับการสอนการใช้ห้องสมุดเป็นวิชาอิสระวิชาหนึ่งด้วย โดยดำเนินการขั้นตอนมาคือ

ข. บรรจุการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรโดยให้หน่วยกิต เนื้อหาที่สอนควรเน้นทักษะการใช้คู่มือช่วยคน และการได้ปฏิบัติจริงในห้องสมุด หรือโดยการค้นคว้าทำรายงานที่คณาจารย์มอบหมายมาให้ เนื้อหาที่สอนควรเน้นประเภทของคู่มือช่วยคนในระดับต้น ๆ เช่น บัตรรายการ : ประเภทของบัตร, ประโยชน์ของบัตร แต่ละประเภท ส่วนต่าง ๆ ของบัตร การค้นตู้บัตร การใช้บัตรรายการที่มีผู้แต่งคนเดียวกัน แต่ต่างชื่อเรื่องกัน สอนการใช้บรรณานุกรม การค้นวารสารที่ต้องการโดยใช้บัตรทะเบียนวารสารและครรชนวารสาร เพื่อช่วยให้คนบทความที่ต้องการได้รวดเร็ว การใช้ครรชนหนังสือพิมพ์ การใช้กฤตภาค ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลทันสมัยที่สุด นอกจากนี้ยังควรสอนการใช้หนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ เช่น สารานุกรม และพจนานุกรม เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน

เมื่อสอนคู่มือช่วยคนแล้ว บรรณารักษ์ควรสอนวิธีเขียนรายงานการค้นคว้า ขั้นตอนการใช้เอกสารประกอบการค้นคว้า วิธีอ่านเพื่อรวบรวมข้อมูล การจดบันทึกข้อมูล การมีบรรณารักษ์เป็นผู้แนะนำการเขียนรายงานและช่วยให้อาจารย์มีรูปแบบเดียวกัน โดยที่อาจารย์ประจำวิชาไม่ต้องเสียเวลาแนะนำขั้นตอนการเขียนรายงานอีก

ในการจัดสอนการให้ห้องสมุดเป็นวิชาอิสระดังกล่าวข้างต้น ผู้บริหารย่อมมีบทบาทสำคัญยิ่งในการวางนโยบายกำหนดหลักสูตร ดังนั้นจึงควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารบรรณารักษ์และคณาจารย์

2. บรรณารักษ์ควรขอความร่วมมือจากคณาจารย์ประจำวิชาต่าง ๆ ให้กำหนดเป็นนโยบายของการค้นคว้าทำรายงาน ว่านักศึกษาทุกคนต้องใช้เอกสารอ้างอิงหลาย ๆ ประเภท เพื่อมิให้ยึดมั่นใช้แต่หนังสือเพียงอย่างเดียว เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาเห็นว่าการเรียนวิชาการให้ห้องสมุดเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าทำรายงานอย่างแท้จริง นักศึกษาจะได้ชวนชวายใช้สิ่งพิมพ์และคู่มือช่วยค้นประเภทอื่น ๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะได้ทราบว่าต้องจัดทำคู่มือช่วยค้นประเภทใดเพิ่มเติม และปรับปรุงคุณภาพของคู่มือเดิมที่มีอยู่ใหม่ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะเมื่อมีความต้องการสูงย่อมเป็นการกระตุ้นให้บรรณารักษ์กระตือรือร้นทำงานมากขึ้น

3. ผลการวิจัยในเรื่องทรัพยากรในห้องสมุดวิทยาลัยเอกชน ปรากฏว่านักศึกษาส่วนใหญ่ไม่พอใจที่ห้องสมุดยังมีปริมาณหนังสือไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา วิทยาลัยเอกชนจึงควรพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่ให้นักศึกษาได้เข้าใช้เต็มที่และทั่วถึงมากที่สุด รวมทั้งจัดหาทรัพยากรใหม่ ๆ เข้าห้องสมุด โดยให้เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของวิทยาลัย ของห้องสมุดและความต้องการของผู้ใช้ โดยการเพิ่มงบประมาณเพิ่มการจัดหาห้องสมุดคานชุกรกิจระดับปริญญาตรีควรเน้นหนักการจัดหาวารสาร และครรชนีวารสาร โดยที่รายชื่อวารสารที่ห้องสมุดบอกรับควรเป็นรายชื่อวารสารที่ปรากฏในครรชนีเหล่านี้ด้วย โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารที่ให้บริการประโยชน์ในระยะสั้น เช่น จุลสาร และกเทศภาคควรจัดเตรียมไว้เพื่อเสริมทรัพยากรห้องสมุด และเพื่อประกอบการค้นคว้าของนักศึกษาด้วย เอกสารที่จัดเตรียมควรมีขอบเขตและเนื้อหาลึกซึ้งเพียงพอเพื่อประโยชน์ในการศึกษาข้ามสาขาวิชาได้ และสำหรับบุคลากรข้อมูลพื้นฐานก็จะสามารถใช้เป็นสะพานเชื่อมไปสู่สาขาวิชาต่าง ๆ ได้ตามลำดับ

4. ผลการวิจัยในเรื่องการให้บริการของห้องสมุด พบว่านักศึกษามีเจตคติค่อนข้างต่ำในเรื่องของบริการยืม-คืนหนังสือ กล่าวคือนักศึกษาต้องใช้เวลาค่อนข้างนาน ดังนั้นจึง

ควรมีการปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้รวดเร็วขึ้น ควรมีการลดความล่าช้าในการยืม และติดประกาศชั้นตอนให้ผู้ยืมเห็นชัดเจน จัดเตรียมบุคลากรเพิ่มขึ้นในช่วงที่คาดว่าจะมาใช้บริการยืม-คืนมาก

5. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดวิทยาลัยเอกชน ไม่ได้ติดต่อยืมหนังสือจากห้องสมุดอื่นให้แก่ผู้ใช้ในกรณีที่ไม่มีหนังสือที่ต้องการ ทั้งที่เป็นหน้าที่โดยตรงของบรรณารักษ์ ดังนั้น วิทยาลัยเอกชนจึงควรจัดให้มีการประชุม สัมมนาบรรณารักษ์วิทยาลัยเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่อง การดำเนินงานห้องสมุดวิทยาลัยเอกชน และเพื่อกำหนดนโยบายให้บริการทรัพยากรร่วมกันระหว่างห้องสมุดวิทยาลัยเอกชน

6. จากการวิจัยพบว่านักศึกษามีเจตนาคิดว่าบริการตอบคำถามที่ห้องสมุดจัดอยู่ช่วยให้อยู่ เอกสารที่ตรงกับความต้องการได้อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นบรรณารักษ์จึงควรพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นอีก อีกประการหนึ่งวิทยาลัยเอกชนควรสนับสนุนให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มขึ้นทั้งทางด้านบรรณารักษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ ส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนา ฝึกงานบริการตอบคำถามเมื่อโอกาสอำนวย เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของบรรณารักษ์ด้วย บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรหมั่นศึกษาจากคู่มือหรือเอกสารต่าง ๆ เพื่อจัดเตรียมคู่มือที่จะช่วยในงานบริการตอบคำถามเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะงานบริการตอบคำถาม คือ หัวใจสำคัญของห้องสมุดที่สะท้อนภาพพจน์ของบรรณารักษ์ และงานบริการในห้องสมุด

7. ผลการวิจัยในค่านางานบริการ เช่น จำนวนที่นั่งอ่าน และการจัดเตรียมอุปกรณ์อำนวยความสะดวก พบว่าที่นั่งอ่านยังมีจำนวนไม่เพียงพอแก่ผู้ใช้ บรรณารักษ์จึงควรคำนึงถึงการใช้นั่งที่ภายในห้องสมุด เช่น มีการจัดวางวัสดุ ครุภัณฑ์ ให้ได้ประโยชน์จากเนื้อที่ในห้องสมุดอย่างคุ้มค่า เวลาอาจเพิ่มที่นั่งอ่านในเนื้อที่ที่มีอยู่ ส่วนการที่นักศึกษาเห็นว่าห้องสมุดยังขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่น เครื่องฉายเอกสาร ห้องสมุดจึงควรดำเนินการในเรื่องนี้

8. วิทยาลัยเอกชนควรเพิ่มงบประมาณห้องสมุด เพื่อเตรียมจัดหาวัสดุทัศนวัสดุ ประกอบการปฐมนิเทศ และเพื่อจัดหาคู่มือช่วยคนที่จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการ เข้าห้องสมุด โดยติดตามให้มีการใช้อย่างคุ้มค่า

9. วิทยาลัยเอกชนในฐานะผู้ผลิตนักธุรกิจไทย ควรตระหนักถึงบทบาทของตนในการสร้างนักธุรกิจที่มีคุณภาพให้เป็นผู้เห็นความสำคัญ รู้จักใช้ข้อสนเทศในการดำเนินนโยบายธุรกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ ดังนั้นการมีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการใช้ข้อสนเทศและห้องสมุดย่อมช่วยให้นักธุรกิจไทยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว สามารถนำทักษะดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาต่อหรือการปฏิบัติงานในอนาคต ตลอดจนมีทักษะการเลือกใช้ข้อสนเทศประกอบการตัดสินใจอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่าง 453 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากวิทยาลัย-เอกชน จำนวน 6 แห่ง 6 คณะวิชา นักศึกษาในแต่ละแห่งมีจำนวนมากน้อยต่างกัน

ในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้แจกแบบสอบถามแก่นักศึกษากลุ่มต่าง ๆ ในแต่ละสถาบันตามวันและเวลาที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักศึกษา ดังนั้นเวลาที่แจกแบบสอบถามจึงแตกต่างกันไป คือ อาจเป็นช่วงต้นชั่วโมงเรียนหรือท้ายชั่วโมงหรือหลังการสอนในบางวิชา ดังนั้นการอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการให้โอกาสนักศึกษาดำเนินคำถามเกี่ยวกับแบบสอบถามจึงถูกจำกัดด้วยเวลา นอกจากนี้ยังพบว่าในการทดสอบเบื้องต้นกับนักศึกษาจำนวนน้อย ได้ทำในห้องสมุดเป็นรายตัวกับนักศึกษาที่เข้าใช้ห้องสมุด ได้มีโอกาสอธิบายวัตถุประสงค์ การวิจัยเป็นรายบุคคล ให้เวลาซักถามปัญหาไคร่ระหว่างทดสอบทำแบบสอบถาม นักศึกษาจึงไม่ถูกจำกัดด้วยเวลาเรียน และตอบแบบสอบถามได้อย่างสะดวกใจ ในขณะที่ในการแจกแบบสอบถามจริงกับนักศึกษาจำนวนมาก ในวิทยาลัยต่าง ๆ จะถูกจำกัดด้วยเวลาในแต่ละวิชา และจำนวนนักศึกษาซึ่งมีมาก และปรากฏว่าเมื่อแจกแบบสอบถามในชั่วโมงเรียน นักศึกษาจะฟังการอธิบายวัตถุประสงค์ในตอนต้น ๆ ชั่วโมงอย่างสนใจ เมื่อให้

ลงมือทำแบบสอบถามนักศึกษาที่มักใช้เวลาตามอัธยาศัย ผู้วิจัยตั้งข้อสงสัย เกกว่าในวิทยาลัย
ที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย นักศึกษาจะตอบแบบสอบถามอย่างตั้งใจมากกว่าวิทยาลัยที่มี
กลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก

แนวทางการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผู้ใช้และห้องสมุดวิทยาลัยเอกชนให้มากขึ้น
2. ควรมีการวิจัยผู้ใช้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่ของวิทยาลัย เข้าใช้ห้องสมุด โดยมี
วัตถุประสงค์ทางวิชาการ เป็นหลักหรือไม่ หรือเข้ามาเพื่ออ่านวารสารบันเทิง พักผ่อน
พูดคุย ทั้งนี้เพื่อพิจารณาหาวิธีแก้ไขให้มีการใช้ห้องสมุดและทรัพยากรที่จัดสรรอย่างเต็มที่
3. ควรมีการศึกษาว่านักธุรกิจในสาขาที่วิทยาลัยเอกชนเปิดสอนอยู่มีความ
ต้องการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ ประเภทใดในวงวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางให้ห้องสมุดวิทยาลัยเอกชน
ได้ใช้เป็นข้อมูลในการเตรียมสิ่งพิมพ์และคู่มือช่วยคนให้นักศึกษาปัจจุบันได้ทดลองใช้ก่อนเข้าสู่
วงการธุรกิจจริง
4. ควรมีการทดสอบความรู้ในการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลัง
การปฐมนิเทศเพื่อเป็นแนวทางพิจารณาจัดสอนการใช้ห้องสมุดในวิชาอิสระได้ตรงกับระดับ
ความรู้ของนักศึกษา
5. ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่ได้เรียนวิชาห้องสมุดเพื่อ
ประเมินผลการเรียนการสอนวิชาดังกล่าวว่าสนองวัตถุประสงค์ของผู้เรียนหรือไม่ และควร
สอบถามความเห็นของคณาจารย์ประจำวิชา เพื่อทราบว่าการสอนวิชาห้องสมุดมีส่วนพัฒนาการ
ทำรายงานการค้นคว้าในแต่ละวิชาหรือไม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย